

Viite valtiovarainministeriön lausuntopyyntö (VM/2245/00.01.00.01/2016)

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto ensisijaisesti sähköisesti tarjottavien palvelujen tiekartta -työryhmän lainmuutostarpeiden arviointia koskevasta raportista

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa työryhmäraportista ensisijaisesti sähköisesti tarjottavien palvelujen tiekartan lainmuutostarpeista. Hallitus linjasi strategiaistunnossa 26.9.2016 sähköisen asiointin ja viestinvälityksen käyttövelvoitteesta. Kansalaisten viranomaisasiointin tulisi siirtyä käyttämään ensisijaisesti sähköistä postilaatikkoon eli sähköistä viestinvälityspalvelua. Samassa yhteydessä hallitus linjasi, että lain tasolla turvataan asiointipalvelut muilla keinoilla heille, jotka eivät voi käyttää sähköisiä palveluja. Tavoitteena linjauksen mukaan on, että postilaatikon käyttövelvoite tulee voimaan vuonna 2018. Sähköiseen postilaatikkoon siirtyminen on osa hallituksen Digitalisoidaan julkiset palvelut -kärkihanketta.

Linjauksen mukaan valmistelun toisessa vaiheessa tarkoituksena on laajentaa käyttövelvollisuutta kansalaisten sähköiseen asiointiin. Sähköisen postilaatikon käyttöön velvoittamisen valmistelun rinnalla tarkoituksena on laatia tiekartta viranomaisten palveluille, jotka olisivat jatkossa ensisijaisesti käytettävissä vain sähköisesti. Työryhmälle annettiin tehtäväksi muun muassa määrittää valintakriteerit tiekartalle otettavista sähköistettävistä viranomaispalveluista sekä laatia ehdotus ensimmäisistä sadasta tiekartalle otettavasta palvelusta.

Lausuntopyynnön kohteena olevassa työryhmän raportissa kuvataan työryhmän arvio sähköisen asiointin ensisijaisuutta edistävistä lainmuutostarpeista. Niiden rinnalla raportissa on otettu kantaa myös muihin keinoihin, joilla sähköinen asiointi muutetaan ensisijaiseksi tavaksi viranomaisasiointinissa. Tiekartalle otettavien palveluiden valintakriteereitä työryhmä ei ole määritellyt eikä laatinut ehdotusta tiekartalle otettaviksi palveluiksi.

Työryhmä esittää, että viranomaisasiointin yleislainsäädäntö tulee uudistaa ja erityislainsäädäntöä karsia tukemaan yhtenäistä tapaa antaa tiedoksi hyödyntäen sähköistä postilaatikkoon ja/tai keskitetysti kerättyjä sähköisiä yhteystietoja. Mallia esitykselle on haettu muista pohjoismaista. Työryhmä ehdottaa, että sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annettu laki kumotaan ja sähköisen asiointin ensisijaisuus sisällytetään lakeihin, joissa on sääntelyä asiointista viranomaisessa.

Työryhmä toteaa myös, että asiakkaan velvoittaminen ottamaan vastaan viestejä esimerkiksi sähköiseen postilaatikkoon, on ristiriidassa asiointia koskevan yleislainsäädännön (mm. hallintolaki, oikeudenkäymiskaari, ulosottokaari) kanssa sekä mahdollisesti ongelmallista muun muassa oikeusturvaa, hallinnon palveluperiaatetta ja tietosuojaa ajatellen.

Työryhmä katsoo, että asiakkaiden sijaan viranomaisia voitaisiin velvoittaa nykyistä pidemmälle menevään sähköisten palvelukanavien tarjoamiseen ja niistä tiedottamiseen. Työryhmä esittää, että sähköinen asiointi viran-

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

omaistoinnassa perustuisi tulevaisuudessa asiakkaan tahdonilmaisuuksiin (suostumus tai sähköisen asiointiin yhteystietojen rekisteröinti). Lainsäädäntötoimien ulkopuolella työryhmä katsoo, että sähköiseen asiointiin siirtymisen edellyttää aiempaa yhtenäisempiä käytäntöjä ja asiointikanavia sekä asiakkaille tiedottamista.

Oikeushenkilöiden osalta työryhmä katsoo, että sähköisten asiointikanavien käyttöön velvoittaminen ei ole yhtä ongelmallista kuin luonnollisten henkilöiden osalta, ja yhtenä vaihtoehtona työryhmä esittää oikeushenkilöille asetettavaa velvoitetta sähköisen yhteystiedon rekisteröintiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu selvityksestä seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että selvitystyö on tehty perusteellisesti. Työryhmä ei ole noudattanut koko toimeksiantoaan erityisesti tietokannan laatimisen osalta, mutta toisaalta se on omaksunut kokonaiskuvan sähköiseen asiointiin siirtymiseen vaadittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää, että työryhmä on ottanut huomioon tietosuojan ja tietoturvaan liittyvät rajoitteet ja mahdollisuudet ja toteaa, että ne kuten myös digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentaminen tulee huomioida myös sähköisen asiointiin jatkovalmistelussa.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että digitaalisuutta tulee edistää läpileikkaavasti ja kunnianhimoisesti. Sähköiseen asiointiin tulee kehittää yhdenmukaisia käytäntöjä ja niistä tulee informoida käyttäjiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettuu työryhmän näkemyksen kannalle siinä, että asiakkaiden velvoittaminen sähköisen postilaatikon käyttöön ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista, vaan jo muodostuneet käytännöt kuten esimerkiksi asiakkaiden jo käyttämien sähköpostien käyttäminen ja niistä yhteystietorekisterin kerääminen lienee asiakkaille luontevaa – kuitenkin siten, että kansalaisten ja elinkeinoelämän luottamus viestinvälitykseen säilyy eikä tietoturva vaarannu.

Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan sähköisen asiointiin kehittämisen tulisi perustua ns. omadata toimintamalliin (My Data). Siinä ihmisellä on itsellään mahdollisuus hallinnoida tietojensa käyttöä ja hyödyntämistä sekä antaa suostumus niiden käyttöön kolmansien osapuolten toimesta.

Muuta viranomaisasiointia sähköistettäessä liikenne- ja viestintäministeriö näkee luontevana vaihtoehtona käyttää jo tunnettua ja käytettyä vahvaa sähköistä tunnistamista sen sijaan, että pyrittäisiin luomaan uusia tunnistamisen keinoja.

Laura Vilkkonen
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Tuuli Toivanen
Korkeakouluharjoittelija